

Începînd cu capitolul V autorul abordează, cu precădere, relațiile dintre pecenegi și Imperiul Bizantin. Sînt amintite incursiunile din 1035 și 1036, cea de a doua fiind catastrofală pentru Capidava sau pentru fortificația de la Derwent. Urmează apoi o perioadă de acalmie reglementată, după părerea autorului, printr-un tratat bizantino-peceneg. Dar în iarna lui 1048—1049 echilibrul politic la Dunăre se strică prin trecerea masivă a pecenegilor pe partea dreaptă a fluviului. Cauza acestui eveniment este presiunea triburilor uzilor, intervenită într-un moment de agitate lupte interne în Imperiul bizantin. P. Diaconu apreciază efectivul cetelor pecenege la cca 100 000 oameni, combătînd, cu argumente demne de reținut, cifrele cuprinse în izvoarele bizantine care atribuie migrațiilor 800 000 oameni.

Sînt urmărite apoi singeroasele ciocniri presărate pînă sub zidurile Constantinopolului, coaliția bizantino-maghiară și înfrîngerea pecenegilor în 1059, localizată de autor în nord-vestul Bulgariei. De fapt, ceea ce aduce nou și va suscita o amplă dezbateră în rîndurile specialiștilor, este problema localizării unor așezări sau puncte toponimice în Balcani. P. Diaconu părăsește vechile concluzii folosind, nu fără a lăsa cîmp liber discuțiilor, zona orașelor paristriene în aval de Porțile de Fier pînă la Vidin, mult discutata Ozolime în N.E. Bulgariei, Vicina la Păciul lui Soare etc. Cîț privește pe cei trei șefi locali amintiți de Anna

Comnena: Tatos, Seslav și Sața, autorul îi plasează în nordul Bulgariei, dînd astfel o interpretare nouă uneia dintre problemele ce au preocupat pe mulți dintre savanții perioadei interbelice.

După marea înfrîngere din 29 aprilie 1091, pecenegii încetează să mai fie o forță în Balcani. Prezența lor meteorică în istoria sud-estului european a produs totuși unele perturbații, lăsînd în viața autohtonilor nu numai amintirea unor puternice distrugerii ci și unele moșteniri lingvistice, toponimice etc. Dar P. Diaconu nu și-a propus să analizeze această latură încheind volumul *Les pechenègues au Bas-Danube* cu ultimele ciocniri militare de la sfîrșitul secolului al XI-lea. Cartea se termină cu o listă a principalelor surse literare consultate, cu o cuprinzătoare bibliografie, un indice de locuri și persoane și lista abreviațiilor.

Cel de al 27-lea volum din *Biblioteca Historica Romaniae* se înscrie în mod concludent în seria mult apreciatelor lucrări ale acestei colecții. Ea înseamnă nu numai actualizarea unor probleme de o mare semnificație pentru evul-mediu timpuriu balcanic ci și valorificarea rezultatelor unor vaste investigații arheologice și studii asupra izvoarelor scrise. Prin aria largă a problemelor urmărite, cartea cercetătorului Petre Diaconu reprezintă un aport remarcabil la istoriografia popoarelor din Peninsula Balcanică, și în deosebi la istoria românilor.

Panaît I. PANAIT

COLECȚIA DE PIPE, CEASURI ȘI STAMPE „MERCURIUS” DE LA CONSTANȚA

Muzeul de arheologie Constanța a deschis în această vară în incinta „Edificiului roman cu mozaic”, o expoziție cu colecția de pipe „V. Canarache” și colecția de ceasuri achiziționată de Muzeul național de antichități în 1910.

Sînt expuse pipe din sec. XVIII și pînă în zilele noastre, de diferite forme și tipuri, de la narghițele orientale la pipe, lulele, țigarete, confecționate din materiale diverse — ceramică, piatră, spumă de mare, lemn exotic, cu incrustații artistice realizate din fildeș, metal etc.

Ceasurile, variate ca tipuri și mecanisme, din secolele XVIII—XIX, sînt interesante prin aspectul artistic și realizarea tehnică.

Stampele sînt de fapt doar cîteva fotocopii după originale într-adevăr valoroase, de interes științific pentru istoria și cultura Dobrogei. Inedită prin tematică, bine realizată, expoziția a atras numeroși vizitatori.

V. B.

P E U R M E L E M A T E R I A L E L O R P U B L I C A T E

În nr. 2/1971 al revistei noastre, la rubrica „Opinii”, în articolul *Pentru un muzeu al satului maramureșean*, semnat de Boris Zderciuc, s-a propus înființarea unui muzeu etnografic în aer liber al județului Maramureș.

Ca urmare, Comitetul pentru cultură și educație socialistă al județului Maramureș ne-a comunicat următoarele: „...documentația necesară delimitării terenului și asigurării viitorului muzeu în aer liber cu apă, electricitate etc. se află în lucru la Institutul